

TIL KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKTNING AHAMIYATI

Sharipova Malohat Saidjanovna,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
"Umumiy tilshunoslik" kafedrasini o'qituvchi
E-mail: malokhat83@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada til kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'рни va ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi dastur va platformalarning ta'lim jarayoniga ta'siri, ularning afzalliklari va imkoniyatlari ilmiy asosda yoritib beriladi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida til o'rganish samaradorligini oshirish masalalari ko'rib chiqiladi.

Аннотация. В данной статье анализируется роль и значение технологий искусственного интеллекта в процессе развития языковой компетенции. Также на научной основе освещаются влияние программ и платформ, основанных на искусственном интеллекте, на образовательный процесс, их преимущества и возможности. Рассматриваются вопросы повышения эффективности изучения языка с использованием современных технологий.

Abstract. This article analyzes the role and significance of artificial intelligence technologies in the development of language competence. It also scientifically examines the impact of AI-based programs and platforms on the educational process, as well as their advantages and potential. Issues related to improving the effectiveness of language learning through modern technologies are discussed.

Keywords: artificial intelligence, language competence, digital education, interactive learning, innovative technologies, language learning, automated systems.

Ключевые слова: искусственный интеллект, языковая компетенция, цифровое образование, интерактивное обучение, инновационные технологии, изучение языка, автоматизированные системы.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til kompetensiyasi, raqamli ta'lim, interaktiv o'qitish, innovatsion texnologiyalar, til o'rganish, avtomatlashtirilgan tizimlar.

Kirish

Bugungi globallashtirish jarayonida xorijiy tillarni o'rganish va til kompetensiyasini rivojlantirish har bir shaxs uchun muhim ahamiyat kasb etmoqda. Til kompetensiyasi nafaqat kommunikativ ehtiyojlarni qondirish, balki professional rivojlanish va xalqaro maydonda faol ishtirok etish imkonini ham beradi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt (SI) asosidagi vositalar til o'rganish jarayoniga yangi yondashuvlarni olib kirmoqda.

Sun'iy intellekt inson faoliyatining turli sohalarida, jumladan ta'lim tizimida ham keng qo'llanilmoqda. Til o'rganish jarayonida SI texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini individuallashtirish, tezlashtirish va samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Asosiy qism

Til kompetensiyasi tushunchasi

Til kompetensiyasi – bu shaxsning tilni to'g'ri, samarali va mos ravishda qo'llay olish qobiliyatidir. U quyidagi komponentlardan iborat:

- grammatik kompetensiya
- leksik kompetensiya
- kommunikativ kompetensiya
- pragmatik kompetensiya

Til kompetensiyasini rivojlantirish murakkab jarayon bo'lib, u muntazam mashq, amaliyot va zamonaviy metodlardan foydalanishni talab qiladi.

Sun'iy intellekt va uning ta'limdagi o'rni

Sun'iy intellekt – bu kompyuter tizimlarining inson intellektiga xos vazifalarni bajarish qobiliyatidir. U quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

- nutqni aniqlash
- matnni tahlil qilish
- avtomatik tarjima
- interaktiv muloqot

Ta'lim sohasida SI quyidagi yo'nalishlarda qo'llaniladi:

- aqlli o'quv platformalari
- virtual yordamchilar
- adaptiv o'qitish tizimlari

Sun'iy intellekt yordamida til o'rganish imkoniyatlari

Individuallashtirilgan ta'lim

SI asosidagi tizimlar o'quvchining bilim darajasi, xatolari va o'rganish tezligini tahlil qilib, unga mos topshiriqlarni taklif etadi.

Real vaqt rejimida teskari aloqa

Sun'iy intellekt yordamida o'quvchilar o'z xatolarini darhol aniqlab, tuzatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Interaktiv muhit yaratish

Chatbotlar va virtual suhbatdoshlar orqali real muloqot muhiti yaratiladi.

Motivatsiyani oshirish

Gamifikatsiya elementlari orqali o'quvchilarni rag'batlantirish mumkin.

Sun'iy intellekt asosidagi vositalarning afzalliklari

- vaqt va resurslarni tejash
- o'qituvchining yukini kamaytirish
- o'quv jarayonining samaradorligini oshirish
- masofaviy ta'limni rivojlantirish
- uzluksiz o'rganish imkoniyati

Muammolar va cheklovlar

- texnik infratuzilmaning yetishmasligi
- inson omilining to'liq o'rnini bosa olmasligi
- ma'lumotlar xavfsizligi muammolari
- noto'g'ri tahlil ehtimoli

Kelajak istiqbollari

Kelajakda sun'iy intellekt yordamida:

- virtual til muhiti yaratiladi
- individual AI-o'qituvchilar paydo bo'ladi
- real vaqt tarjima tizimlari rivojlanadi

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt til kompetensiyasini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. U ta'lim jarayonini individuallashtirish, samaradorligini oshirish va o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishda katta ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt o'qituvchini to'liq almashtira olmaydi, balki uni qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Russell, S., Norvig, P. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. – Pearson Education, 2021.
2. Richards, J. C., Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. – Cambridge University Press, 2014.
3. Harmer, J. *How to Teach English*. – Longman, 2015.
4. Chapelle, C. A. *Computer Applications in Second Language Acquisition*. – Cambridge University Press, 2017.
5. Luckin, R. *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education*. – UCL Institute of Education Press, 2018.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi "Sun'iy intellektni rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi qarori.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. "Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi", 2021.
8. Crystal, D. *Language and the Internet*. – Cambridge University Press, 2011.
9. Warschauer, M. *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. – MIT Press, 2003.
10. Sun'iy intellekt va til o'rganish bo'yicha zamonaviy ilmiy maqolalar (Google Scholar, ResearchGate platformalari asosida).